

IRODALOM.

Félszegségek a nevelésben. Irta: *Mosdóssy Imre* (Népnev. könyvtára 10. füzet). Lampel. Ára 1 kor.

Hogy a Népnev. könyvtárának a 12. számát előbb ismertettem, mint a 10. füzetet, nem az én hibám s épen nem volt szándékunkban e becses alkotást agyonhallgatni. E jól szerkesztett gyűjteménynek minden füzete érdeklődésünkre és elismerésünkre tarthat számot, belső tartalmuk valóban tudatosan és sikerrel szolgálja a célt, melyet meg akar valósítani, s azzal, hogy a kiadó nemes áldozatkészségéből egy korona lett a füzet ára, lehetővé van téve, hogy mindenki, még a legszegényebb népnevelő is kezébe kapja e kiadásokat. Mert ezek a füzetek olyan természetűek, hogy nem elég őket egyszer olvasni, hanem kell, hogy rendes olvasmányát tegye mindenkinek, a kinek az ügy diadalra segítése, győzelme szíven fekszik. Mert ezek a füzetek tanítanak és serkentenek, eszmét nyújtanak és világosítanak, felvillanyozzák a tanítók energiáját és ébren tartják a népnevelők lelkiismeretét.

Ennek a vállalatnak jövője van, mert eddig megjelent munkái sikerült alkotások.

Nem a német tudományos pedagógia elvont spekulációját találják fel az egyes írók, hanem első sorban saját megállapodott nézeteiket, tapasztalataikat, ügyeiket és tanácsaikat adják a gondolkodni szerető és cselekedni akaró magyar tanítósnak s én épen ebben látom elterjedésének egyik tényezőjét, egyúttal biztosítékát a jövőre nézve.

Nézzük csak az előttünk fekvő füzetet. *Mosdóssy Imre*, kinek neve már nem ismeretlen a pedagógiai dolgokkal foglalkozó emberek előtt, rendszerbe foglalja nevelésünk leggyakoribb és legáltalánosabb félszegségeit, de nem maró gúnnyal, nem lelketlen bírálattal, hanem rövid elmefuttatások kíséretében, melyek hangjából, előadásából kiérzik az a törekvés, hogy nem korholni, hanem javítani akar. Nem a rideg bíró, hanem a szerető barát hangján iparkodik jó útra téríteni. Nem tör pálczát a szülők hibái, mulasztásai fölött, nem szépíti az iskola gyengéit a társadalom és élet rovására, de nem is marasztalja el a társadalmat, a közéletet azért, hogy az iskolával nem fog mindenben kezét. Ő csak a tanítókra, a magyar ifjúság konok nevelőire néz, tőlük várja, hogy hivatásuk komoly felfogásával végzik munkájukat, a szülőket bevonják saját munkájukba, megértetik velük, mit kíván tőlük az iskola s a gyermek jól felfogott érdeke.

Munkájának alapeszméje az, hogy az iskola nem egyszerűen kiegészítő intézménye a családi nevelésnek, hanem mindegyiknek külön

hatásköre van, de mert munkájuk objectuma, a gyermek kétfelé nem szakasztható, s a cél a gyermek egyéniségének harmónikus kifejtése, tehetségeinek kiművelése, a szülők munkájának összhangban kell állnia a tanítók működésével.

A szülőket fel kell világosítani arról, hogy korunk nagy hibája az, hogy a társadalom minden rétege *egyformán* akarja nevelni gyermekeit, s csak azt éri el, hogy *egyenruhás* nemzedéket nevel, míg az egyszerű, józan, igazi emberi erényekre vezető erkölcsök dolgában a legnagyobb eltérés és ijesztő fokozatok támadnak. Egyforma cipőt vesz a hordár, iparos, tisztviselő és tőkepénzes, s ez nemcsak a szegény sorsú szülőt teszi tönkre, hanem az az átka is megvan, hogy a tönkre ment jó módú szülő gyermeke nem tanulta meg a takarékoságot, önállóságot, a viszonyokhoz való alkalmazkodást, másrészt a legtöbbször elégedetlenség, elkéseredés lesz osztályrésze a síríg, hacsak újra és és iszonyú küzdés és lemondás árán ki nem küzdi megint az új életet.

A második fejezet azt hangsúlyozza, hogy *fénypüvés* a nevelésben nem lehet. Pazarlás minden percz, a mit elmulasztunk akár azért, hogy a gyermeki lelket bizonyos erények befogadására még alkalmasnak nem tartjuk, akár azért, mert azt hisszük, hogy bizonyos irányban készen vagyunk.

Szó van még a szülői ház és iskola közti eltérésekről, a magára hagyott és agyon nevelt gyerekekről, a korai érettség okairól, a naivságról és hitről, mint a jellem alaptényezőiről, a gyakorlati életre való nevelésről és egyéb megszívlelendő dolgokról. BIHARI FERENCZ.

A Herbart-Ziller-Rein-féle didaktikai elmélet és gyakorlat.

Tanítók és tanítónövendékek számára. Ismerteti: *Krausz Sándor*, áll. tanítóképző-intézeti tanár. Ára 2 kor. Budapest, 1902. Lampel.

A Herbart-féle pedagógiára újabban nagyon rossz napok járnak az elméletben. Gúnyolják a napilapokban, támadják a folyóiratokban. Az idegeneknek már régóta teher a német filozofia e mostoha gyermeke — szerencséje, hogy nálunk és Ausztriában hivatalos gyámságban részesül, s a németek is szabadulni szeretnének tőle, de mert nem tudnak, hát toldozni kezdik — és apologiákat irnak védelmére.

Nagy baj az is, hogy a herbartisták teljesen maguknak foglalták le a tudományos pedagógia monopoliumát, s az ellenkező irányok még nem elég eredetiek, s részleteikben Herbart eszméitől függnék.

Érdemes volna ismertetni azt a széles mozgalmat, mely a német bölcséleti és neveléstani folyóiratokban és röpiratokban Herbart rendszerének kitatarozása körül folyik, — de nekem vidéki elszigetelt-